

Regeringens proposition

1977/78: 173

**om medel för det nordiska ministerrådets allmänna budget år 1979
m. m.;**

beslutad den 6 april 1978

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

JOHANNES ANTONSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen begärs medel för att bestrida Sveriges andel av kostnaderna för den verksamhet, som finansieras över det nordiska ministerrådets allmänna budget för år 1979. Budgeten innebär en aktivitetsökning både beträffande fasta institutioner och projektverksamheten. Ett antal institutioner, vilkas verksamhet hittills har finansierats genom direkta nationella bidrag införs fr. o. m. 1979 på ministerrådets budget. Den allmänna budgeten omfattar inte det nordiska kultursamarbetet för vilket en särskild budget finns. I propositionen lämnas vidare en redogörelse för det nordiska samarbete som har bedrivits inom ministerrådets verksamhetsområde år 1977.

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-04-06

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, statsråden Bohman, Ullsten, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo, Wirtén

Föredragande: statsrådet Antonsson

Proposition om medel för det nordiska ministerrådets allmänna budget 1979, m. m.

I prop. 1877/78:100 (bil. 14 s. 30) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Nordiska ministerrådets allmänna budget* för budgetåret 1978/79 beräkna ett förslagsanslag av 16 092 000 kr. På samma sätt (bil. 17 s. 229) föreslog regeringen riksdagen att till *Nordisk fond för teknologi och industriell utveckling* för budgetåret 1978/79 beräkna ett reservationsanslag av 4 298 000 kr. Jag anhåller nu att få ta upp dessa frågor.

1. Inledning

Det nordiska ministerrådet inrättades år 1971 genom en revision av den år 1962 ingångna samarbetsöverenskommelsen mellan de nordiska länderna (Helsingfors-avtalet). Den 12 april 1973 ingicks ett avtal mellan de nordiska länderna om upprättande av det nordiska ministerrådets sekretariat i Oslo. Upprättandet av ministerrådssekretariatet godkändes för Sveriges del av riksdagen den 25 maj 1973 (prop. 1973:121, UU 1973:13, rskr 1973:245). Verksamheten vid sekretariatet inleddes den 1 juli 1973.

I samband med upprättandet av sekretariatet skapades en budget för den del av ministerrådets verksamhet som administreras av sekretariatet. Denna budget, ministerrådets allmänna budget, omfattar inte det nordiska kultursamarbetet, för vilket ministerrådet i sammansättningen kultur- och undervisningsministrarna, fastställer en särskild budget. Den omfattar inte heller de gemensamma nordiska biståndsprojekt i u-länder som finansieras över de nordiska ländernas biståndsanslag.

Fr. o. m. år 1975 omfattar ministerrådets allmänna budget ett kalenderår. Medel för verksamheten under år 1978 anvisades av riksdagen den 31 maj

1977 (prop. 1976/77:142, UU 1976/77:20, rskr 1976/77:324).

Den 31 mars 1978 fastställde nordiska ministerrådet den allmänna budgeten för år 1979. Dessförinnan hade överläggningar om budgetens omfattning och om prioriteringar hållits mellan Nordiska rådets budgetkomité och ministerrådet i sammansättningen samarbetsministrarna.

Den budgetprocedur ministerrådet har fastställt innebär för svensk del bl. a. att förslag inte kan föreläggas riksdagen inom den tid under vilken propositioner normalt ska lämnas till riksdagen. Motsvarande gäller för budgeten för det nordiska kultursamarbetet.

Inledningsvis lämnar jag en översiktlig redogörelse för det nordiska samarbetet under år 1977 inom ministerrådets hela verksamhetsområde, dvs. även kulturområdet som inte omfattas av den allmänna budgeten. Därefter redogör jag närmare för ministerrådets allmänna budget för verksamheten under år 1979.

Chefen för utbildningsdepartementet har den 30 mars i år anmält frågan om 1979 års verksamhetsbudget för det nordiska kultursamarbetet m. m. (prop. 1977/78:171).

2. Det nordiska samarbetet under år 1977

Ministerrådet har under år 1977 fastställt handlingsprogram för områdena socialpolitik, arbetsmiljö och byggfrågor. Ministerrådet har dessutom lagt fram förslag till handlingsprogram för turistområdet, jämställdhetsområdet och miljövårdsområdet.

Handlingsprogram eller förslag till handlingsprogram finns därmed på samtliga samarbetsområden med undantag för konsumentområdet samt handels-, valuta- och biståndsområdena. De tre senare områdena rör i första hand kontakter med icke-nordiska länder. På konsumentområdet har ministerrådet beslutat att ett handlingsprogram skall utarbetas.

Utöver dessa sektorsprogram har ministerrådet lagt fram förslag till ett övergripande program för ministerrådet, benämnt "Människan och resurserna i Norden". Programmet tar sikte på att visa hur nordiska ministerrådet skall föra vidare de politiska viljeförklaringar som kommer till uttryck i bl. a. Helsingforsavtalet. Det betonar det inbördes sammanhanget mellan de olika samhällssektorerna och pekar på hur åtgärder på en eller flera sektorer kan kräva följdåtgärder på andra samhällssektorer. Avsikten är att klargöra vissa riktlinjer för hela det nordiska samarbetet och skapa en gemensam bas för samverkan mellan de olika samarbetssektorerna.

Bland övriga viktiga resultat av ministerrådets arbete år 1977 kan nämnas: undertecknandet av en konvention om gränskommunalt samarbete; beslut om införande av ytterligare fyra nordiska institutioner på ministerrådets allmänna budget fr. o. m. år 1979; på kulturområdet har ministerrådet bl. a. vidtagit flera åtgärder för att stödja grannspråksundervisningen och det nordiska språksamarbetet för övrigt samt beslutat att upprätta ett nordiskt

konstcentrum i Finland.

På inbjudan av Sveriges statsminister Thorbjörn Fälldin möttes statsministrarna från de fem nordiska länderna i Stockholm den 9 december 1977. I en del av överläggningarna deltog också de nordiska samarbetsministrarna.

Statsministrarna diskuterade först och främst nordiska ministerrådets program och i samband med detta den internationella ekonomiska situationen, sysselsättningssituationen i de nordiska länderna och det ekonomiska samarbetet mellan länderna. Man diskuterade också den nordiska råvaru- och resursutredningen, vars andra etapp presenterades för statsministrarna vid överläggningarna.

I diskussionen mellan statsministrarna rådde det enighet om att de nordiska länderna skall föra en politik som kan trygga sysselsättningen både på kort och lång sikt. Åtgärder för att trygga ungdomens arbete skall studeras gemensamt.

Statsministrarna fann det värdefullt att de nordiska industriministrarna har tagit initiativet till en undersökning av konkurrensförhållandena mellan de nordiska länderna sett i ett internationellt perspektiv.

Den internationella konjunktursituationen kännetecknas fortfarande av stor osäkerhet. Inflationen bör nedbringas till en rimligare nivå. Ett alltför lågt kapacitetsutnyttjande kännetecknar situationen i ett flertal industriländer. Statsministrarna var eniga om att länder med gynnsam betalningsbalans bör sätta in stimulansåtgärder för att påskynda en internationell konjunkturuppgång. Vidare var man enig om att de nordiska länderna genom gemensamma åtgärder på längre sikt kan bidra till en gynnsammare situation i de enskilda länderna. I detta sammanhang intar energi-, industri- och regionalpolitiken en framträdande ställning. De norska gas- och oljeförekomsterna utgör en naturlig grund för ett bredare samarbete på dessa områden och den nordiska investeringsbanken är ett medel för att uppnå konkreta resultat. Statsministrarna var eniga om att också i framtiden hålla en nära kontakt vid utformningen av den ekonomiska politiken i varje land. Finansministrarnas överläggningar om nationella och samnordiska åtgärder är värdefulla i detta sammanhang.

Vid sitt möte i Oslo i januari 1975 tog statsministrarna initiativet till en nordisk råvaru- och resursutredning. Sedan den första fasen av arbetet hade slutförts hösten 1976 beslöt statsministrarna vid sitt möte i Helsingfors i december samma år att det skulle göras en närmare precisering av de områden där ett fördjupat nordiskt samarbete är möjligt.

Den andra fasen av arbetet presenterades nu för statsministrarna. De fann att utredningens precisering av samarbetsmöjligheter gav konkret underlag för vidare arbete och ansåg att förslagen till utvidgat samarbete bl. a. inom lantbrukssektorn, geologisk forskning, projektexport och återvinning av avfall bör bearbetas vidare. Samarbetet om projektexport kan i framtiden visa sig vara av stort intresse och bör därför studeras närmare. Statsministrarna

bad särskilt samarbetsministrarna att ta upp en kartläggning av samarbetsmöjligheterna rörande vidareutveckling av träförädlingsindustrin i Norden.

På grund av resursfrågornas betydelse fann statsministrarna att det skulle vara ändamålsenligt med regelmässiga kontakter i framtiden. Samarbetsministrarna borde därför så snart som möjligt överväga vilken form dessa kontakter skall få.

2.1. Den nordiska investeringsbanken

Den nordiska investeringsbanken upprättades år 1976. Bankens ändamål är att bevilja lån och ställa garantier till investeringsprojekt och export av nordiskt intresse.

Kapital och utlåning skaffas, förutom det grundkapital medlemsländerna har tillskjutit, genom lån. Våren 1977 emitterade banken sitt första obligationslån på 40 miljoner amerikanska dollar på europamarknaden. Räntesatsen är 7 3/4 % och löptiden är 7 år.

Fram till september 1977 har banken beviljat 8 lån på sammanlagt 73,5 miljoner SDR (särskilda dragningsrätter). Detta motsvarar ca 400 milj. svenska kr., varav 2/3 har utbetalats. Lånen har beviljats till bl. a. utbyggnad av den gemensamma nordiska elkraftsförsörjningen samt data-, ferrolegerings- och bilindustrin.

Ca 20 projekt är f. n. under behandling. Dessa berör investeringar i infrastruktur, energiförsörjning, kommunikationssystem, utnyttjande av medlemsländernas naturresurser samt utveckling av underleverantörsverksamhet. Dessutom behandlar banken ett antal större exportprojekt som rör tung verkstadsindustri och byggnadsindustri.

Banken har under året byggt upp en effektiv organisation med personal från fyra medlemsländer. Samtidigt har ett omfattande samarbete inletts med nationella banker för projektbedömning i samband med behandlingen av låneansökningar.

2.2. Lagstiftningsfrågor

Med anledning av bl. a. Nordiska rådets rekommendation nr 1/1974 om nordiskt samarbete rörande lagstiftning framlade ministerrådet år 1975 i sin årsberättelse till Nordiska rådet ett långsiktigt lagstiftningsprogram. Programmet skall löpande kompletteras och revideras mot bakgrund av bl. a. de årliga överläggningarna mellan de nordiska justitieministrarna och juridiska utskottet.

Som ett nytt projekt på det nordiska lagstiftningsprogrammet har man under år 1977 tagit upp det nordiska samarbetet på köplagstiftningens område, innefattande även reglerna om konsumentköp. F. ö. har man koncentrat sig på att genomföra de projekt som redan finns upptagna i

programmet. Samarbetet på skadeståndsrättens område har fortsatt i enlighet med de riktlinjer som tidigare angivits. Man har bl. a. inlett ett nordiskt samarbete om produktansvar. När det gäller integritetsskydd har man koncentrerat sig på de problem som kan uppstå i samband med datatekniken. Ministerrådet har bl. a. behandlat de rättsliga problemen i samband med s. k. dataflykt och överföring av data över gränserna. På straffrättens område har man inlett diskussioner och erfarenhetsutbyte angående alternativ till frihetsstraff.

Det har liksom tidigare år även ägt rum ett betydelsefullt och vidsträckt samarbete på områden som inte direkt är upptagna i lagstiftningsprogrammet.

2.3. Kulturellt samarbete

Ungdomsarbetslösheten, till den del den är ett utbildningsproblem, har stått i förgrunden för samarbetet om 16–19-åringars utbildning under 1977. På ministerrådets initiativ har hållits ett antal konferenser med parlamentarikerna, utbildningsmyndigheter och representanter för arbetsmarknadsorganisationerna för att analysera faktorer inom skolväsendet som kan bidra till den ökade ungdomsarbetslösheten. Konferenserna har behandlat övergången från grundskola till gymnasial utbildning, förhållandet mellan teori och praktik i gymnasiala utbildningar och forsknings- och utvecklingsarbete kring de gymnasiala utbildningarna. Genom detta arbete har ministerrådet lagt grunden till ett flerårigt projektprogram, där några centrala teman är ungdomsarbetslöshet och utbildning, samt samspelet mellan arbetsliv och rådgivningsverksamheten i gymnasieskolan.

Inom det nordiska projektprogrammet om vuxenutbildning har man under år 1977 satt igång viktiga delprojekt. I samarbete med departement, arbetsmarknadsorganisationer, folkbildningsorganisationer och forskningsinstitutioner behandlas bl. a. vuxenutbildning i förhållande till arbetslivet, nordiska vuxenutbildningsåtgärder genom utnyttjande av radio och TV, studiestöd och utbildning av vuxenutbildare.

Av de medel som beviljats till nordiskt forskningssamarbete är det bara en liten del som går över den nordiska forskningsbudgeten. Största delen av medlen kommer via de nationella forskningsråden och andra nationella organ som universitet och högskolor. Mot denna bakgrund har ministerrådets rådgivande kommitté för forskning tagit upp frågan om samarbete mellan de nordiska och de nationella organen i sitt handlingsprogram. Ministerrådet väntas ta upp detta förslag till behandling under loppet av år 1978.

Under 1977 har ministerrådet tagit åtskilliga initiativ för att stärka språkgemenskapen i Norden. Man har fattat beslut om att upprätta ett nordiskt språksekretariat under år 1978. Sekretariatet skall fungera som samsamarbetsorgan för språknämnderna och motsvarande organ i de nordiska länderna samt arbeta för att bevara och förstärka den nordiska språkgemenskapen och främja den nordiska språkförståelsen. Under år 1977 har medel

beviljats för en förstudie angående upprättandet av en nordisk dokumentationscentral för språkvetenskap. Institutionens huvuduppgift skulle vara att registrera redan pågående forskning i de nordiska länderna rörande nordiska språk. Åtgärder har vidtagits för att realisera ett samnordiskt symposieprogram för tillämpad nordisk språkvetenskap. I detta sammanhang kan också nämnas att en särskild styrgrupp har lagt fram förslag till samnordiska åtgärder för att förstärka grannspråksundervisningen. Bland förslagen kan nämnas önskemål om effektivare vidareutbildning av modersmåls lärare, ökad samproduktion av läromedel samt bättre informationsutbyte.

På det allmänkulturella området har planerna om upprättande av två nya institutioner ytterligare konkretiserats under år 1977. Ett nordiskt konstcentrum på Sveaborg i Finland kommer att börja sin verksamhet under 1978. Centrets huvuduppgift under den första tiden blir att fungera som förmedlingsinstitution på utställningsområdet. Vidare har en arkitekttävling ägt rum om ett Nordens Hus på Färöarna. Detaljplaneringen av huset sker med sikte på färdigställande 1980.

Utredningsarbetet om utnyttjande av satellit för att förstärka det nordiska radio- och TV-samarbetet har år 1977 resulterat i en omfattande rapport som belyser möjligheterna till en utbyggnad från rättsliga, tekniska och kulturpolitiska utgångspunkter. Utredningen konstaterar att man från dessa utgångspunkter inte står inför några avgörande hinder att bygga ut radio- och TV-samarbetet i Norden genom en gemensam nordisk satellit. Utredningen remissbehandlades under 1977 och blev föremål för en omfattande debatt vid nordiska rådets session i Oslo i februari 1978. Diskussionen utmynnade i att ministerrådet borde utreda frågan vidare. Ministerrådet fattade beslut om detta i mars 1978.

2.4. Socialpolitik

Ministerrådet antog 1977 ett samarbetsprogram på social och hälsovårdsområdet. Programmet skall i första hand utgöra underlag för utformningen och utvecklingen av de gemensamma nordiska aktiviteterna på det socialpolitiska området. Ministerrådet har för avsikt att kontinuerligt revidera programmet. Detta kommer fortsättningsvis att ske vid de nordiska socialministermöten som försöksvis skall hållas en gång om året fr. o. m. 1978 i stället för vartannat år som tidigare.

Beslutet om nordisk receptgiltighet, som trädde i kraft den 1 september 1977, var ett led i genomförandet av programmet. Den nordiska konferens om forskningens roll för social- och hälsovårdspolitiken som arrangerades under året var ett annat exempel.

Tyngdpunkten i det nordiska socialpolitiska samarbetet har som tidigare legat på socialkonventionsfrågorna, drog- och alkoholforskning, läkemedel och transplantation, social- och medicinalstatistisk samt handikappfrågor.

Undersökningar om en utökad gemensam arbetsmarknad för social och

medicinsk personal har pågått under hela året. Under det sista halvåret har en kartläggning av vidareutbildningen av social och medicinsk personal påbörjats. Utvärderingen av verksamheten i nordiska samarbetsorganet för drogforskning och nordiska nämnden för alkoholforskning har fortsatt och skall vara färdig under år 1978. Ett nytt finansieringssystem för njurtransplantationssamarbetet har beslutats.

På ett arbetsmöte om narkotikafrågor den 12 december 1977 dryftade ministerrådet förebyggande åtgärder och behandlingsfrågor, bl. a. frågan om tvång/frivillighet i behandlingen, samt möjligheterna att ytterligare fördjupa samarbetet i internationella ärenden.

2.5. Arbetsmarknadssamarbete

Under år 1977 har det nordiska arbetsmarknadssamarbetet koncentrerats på genomförandet av det program som ministerrådet antog den 26 november 1975.

Arbetsmarknadsprogrammet har lett till en stark expansion av det nordiska samarbetet på detta område. Genomförandet sker etappvis i regi av nordiska arbetsmarknadsutskottet (NAUT) och i kontakt med arbetsmarknadens parter. Den första etappen kommer i huvudsak att vara genomförd i slutet av år 1978. Många projekt kommer att leda till nya impulser och initiativ. En revision och komplettering av åtgärdslistan inleddes hösten 1977. På detta sätt kommer nya delar av ministerrådets arbetsmarknadsprogram att bli behandlade.

Under loppet av 1977 har man bl. a. genomfört ett samnordiskt projekt om åtgärder för att förebygga och reducera ungdomsarbetslösheten. Vidare har man utarbetat en översikt över arbetsmarknadsutbildningen i de nordiska länderna för att finna lämpliga former för en vidareutveckling av samarbetet i dessa frågor. En rapport med förslag till systematisering av informationsutbytet i Norden om arbetsmarknadsfrågor har framlagts. Ett projekt om samordning av arbetsförmedlingsmetoderna i Norden påbörjades under året och avses föras vidare under 1978.

År 1976 igångsattes en omfattande utredning om arbetskraftens och kapitalets rörlighet i Norden. I utredningen som väntas bli avslutad under 1978 försöker man peka på hinder, effekter och problem i samband med en sådan rörlighet. En jämförande analys av arbetsmarknadspolitikens mål och medel i Norden har avslutats och skall bl. a. ingå i underlaget för den arbetsmarknadspolitiska konferens som hålls år 1978.

Hösten 1976 påbörjades en utredning för att kartlägga faktiska förhållanden, regler och avtal om utländska uthyrnings- och entreprenadföretags verksamhet i de nordiska länderna (företag med s. k. grå arbetskraft). Syftet med projektet är att utarbeta förslag till gemensamma riktlinjer för denna verksamhet. Man skall vidare försöka definiera vad som bör betraktas som

seriös verksamhet, och vad som är icke önskvärd uthyrningsverksamhet. Projektet, som genomförs i samråd med arbetsmarknadens parter, avslutas före sommaren 1978.

Samarbetet har också omfattat bl. a. vidareutbildning av tjänstemän, arbetslöshetsförsäkringar, arbetsmarknadsstatistik och informationsfrågor. Ett projekt om den personliga vägledningsmetodik och ett om informationsverksamheten på yrkesvägledningens område har påbörjats.

2.6. Arbetsmiljö

Nya arbetsmiljölagar trädde i kraft i Danmark och Norge den 1 juli 1977. I Sverige fattade riksdagen i november 1977 beslut om ny arbetsmiljölag, som blir gällande fr. o. m. den 1 juli 1978. I Finland och Island finns planer på ny arbetsmiljölagstiftning. Också på nordiskt plan är arbetsmiljöfrågorna högt prioriterade.

Ett handlingsprogram för samarbetet på detta område antogs därför av ministerrådet i slutet av år 1977 i enlighet med Nordiska rådets rekommendation nr 8/77.

Också under 1977 har arbetsmedicin/yrkeshygien varit den mest framträdande sektorn inom samarbetet. Detta kan ses mot bakgrund av den vikt man fäster vid problemen med giftiga och farliga ämnen. Ett omfattande nordiskt projekt, som har till uppgift att ge myndigheterna bästa möjliga faktaunderlag för att fastställa yrkeshygieniska gränsvärden, påbörjades under sista halvåret. Samarbetet mellan de yrkeshygieniska enheterna har fortsatt och ett samarbete om utbildningsfrågor inom sektorn har påbörjats. Utbildning av specialister är av flera orsaker ett område som är särskilt lämpat för nordiskt samarbete.

Inom området psykosocial arbetsmedicin pågår tre större projekt som bl. a. behandlar grundskolläraarnas psykosociala arbetsmiljö och arbetsmiljön i processindustrin.

Sedan 1975 pågår i ministerrådets regi ett nära samarbete rörande skyddsföreskrifter. Genom en löpande plan fördelas utarbetandet av föreskrifter mellan de enskilda länderna. De färdiga förslagen och bakgrundsmaterialet ställs till de övriga ländernas disposition.

2.7 Miljövård

Under år 1977 har ministerrådet utarbetat förslag till nytt handlingsprogram för samarbetet på miljövårdsområdet.

Projektverksamheten inom ministerrådet har under år 1977 koncentrerats till delområdena avfall, buller, luftföroreningsfrågor, miljödata, produktkontroll, naturskydd och miljövårdsforskning. Också under år 1978 kommer projekt att genomföras på dessa delområden.

På avfallsområdet har under år 1977 genomförts projekt om alternativa

metoder för behandling av kommunalt avfall, återvinning av kommunalt avfall och informationsutbyte om behandlingsanläggningar för problemavfall.

På trafikbullerområdet har samarbetet varit koncentrerat till två projekt: utveckling av en gemensam nordisk beräkningsmodell för trafikbuller och metoder för mätning av bulleremission från vägtrafik. Under år 1978 kommer projekt om bedömning av bullerreducerande åtgärder, om beräkningsmetoder för flygbuller och om spårbunden trafik att genomföras.

Samarbetet om åtgärder mot buller från vissa typer av industriell utrustning har fortsatt under år 1977. Det har genomförts utredningar om fläktar, mobila kompressorer och hjullastare. Verksamheten under år 1978 kommer i huvudsak att gå ut på att slutföra påbörjade utredningar, samt att utarbeta ett program för samarbete om buller från industrianläggningar, byggsplatser, motorsport- och skjutbanor.

Det nordiska samarbetet rörande övervakningssystem för luftföroreningar har fortsatt under år 1977. Syftet med projektet är att genom samnordiska insatser bidra till upprättandet av ett europeiskt program för övervakning av luftföroreningar som sprids över stora avstånd. Projektet kommer att fortsätta också under år 1978.

Miljödatasamarbetet har fortsatt under år 1977, bl. a. med ett projekt rörande karakterisering av miljödata.

Samarbetet på produktkontrollområdet har under år 1977 omfattat dels ett projekt rörande kartläggning av undersökningsresurser för produktkontroll dels ett projekt rörande normer för produkttillverkning. Under år 1978 kommer arbetet att fortsätta på det sistnämnda projektet. Vidare kommer det att startas två nya projekt som rör produktrelaterad information hos myndigheterna och produktundersökningar för brandimpregneringsmedel.

På naturvårdsområdet har under år 1977 startats ett omfattande projekt om representativa naturtyper och hotade biotoper i Norden. Projektet kommer att fortsätta också under år 1978.

Den inledande delen av ett projekt om ekologisk kunskap i samhällsplaneringen kommer att avslutas under år 1978.

När det gäller miljövärdsforskning kommer man att fortsätta studera möjligheterna för samnordisk planläggning och arbetsfördelning av miljövärdsforskningsprojekt. Vidare kommer arbetet att fortsätta på ett projekt om polycykliska aromatiska hydrokarboner (PAH), som påbörjades under år 1977. PAH är en grupp kemiska luftföroreningar som uppkommer vid förbränning av organiskt material och som antas medföra allvarliga miljöskador och kan vara cancerframkallande.

2.8 Handels- och valutapolitiska frågor

Utvecklingen i den nordiska samhandeln har de två senaste åren varit präglad av den internationella ekonomiska krisen som i olika grad har

medfört svårigheter för samtliga nordiska länder.

De nordiska länderna har fortlöpande hållit nära kontakt på en rad centrala handelspolitiska områden som under årets lopp aktualiserats bl. a. i internationella organisationer. Samarbetet om lösningen av praktiska problem i samband med handeln mellan EG och EFTA fortsätter.

Likaledes har samarbetet mellan de nordiska länderna på det exportfrämjande området förts vidare. Detta samarbete äger rum mellan ländernas exportfrämjande organisationer och mellan ländernas representanter i utlandet.

Genom samarbetsorganet för de nordiska ländernas handelsprocedurkommittéer, NORDIPRO, har man arbetat med en rad projekt om förenklingen av procedurer i internationell handel, t. ex. huvudprojektet Interface (dataöverföring i internationell handel) som avslutades under år 1977. Interface kommer att efterföljas av ett nytt projekt, DEDIST, som har till uppgift att utveckla metoder och studera utrustning för överföring av datameddelanden. Under år 1978 kommer projektet "Pilot-test av automatisk datakommunikation i utrikeshandeln" att genomföras. Detta projekt är nära knutet till Interfaceprojektet och är en början på arbetet med att prova avancerade automatiska system för överföring av data i internationell handel.

På valutaområdet sker ett värdefullt samråd mellan de nordiska länderna i ämbetsmannakommittén för valutafrågor och finansiella frågor. De nordiska länderna har också en gemensam exekutivdirektör i internationella valutafonden.

2.9 Energifrågor

Ministerrådet beslutade under år 1975 att inleda ett nordiskt forsknings- och utvecklingssamarbete på energiområdet. Det uppdrogs åt nordiska industrifonden att handha samarbetet. Nordiska industrifondens arbete på området har koncentrerats på produktion, distribution, ackumulering och användning av energi i industrin. Inom denna prioriteringsplan har nordiska industrifonden haft hand om projektvärderingen och fördelningen av nordiska medel till forskning och utveckling samt teknologiförmedling på energiområdet.

På kärnsäkerhetsområdet har det under år 1977 inletts ett utvidgat nordiskt samarbete inom nordiska kontaktorganet för atomenergifrågor. Samarbetet på kärnsäkerhetsområdet omfattar en rad betydelsefulla projekt som kan bidra till en belysning och bedömning av aktuella kärnsäkerhetsfrågor.

Det nordiska samarbetet om energihushållning och alternativa energikällor skall utvecklas vidare.

2. 10 Industriellt samarbete

Ministerrådet anser att en utveckling av det energipolitiska samarbetet på längre sikt kan ha en stimulerande verkan på det industripolitiska samarbetet. Ministerrådet behandlar därför det industripolitiska området i samband med de energipolitiska frågorna.

Nordiska industrifonden har t. o. m. september 1977 beviljat sammanlagt 39,4 milj. svenska kr. fördelade på 88 projekt.

Ministerrådet har beslutat att tillföra fonden 10 milj. svenska kr. under år 1978.

Ministerrådet har under året också beslutat att industrifondens verksamhet skall fortsätta efter utgången av år 1978 och att ytterligare medel skall tillföras fonden. Jag återkommer till denna fråga i samband med budgeten för 1979.

Standardiserings- och provningsverksamheten inom Nordtest kommer också att fortsätta.

2.11 Byggsektorn

Handlingsprogrammet för byggområdet från år 1972 har reviderats och kompletterats i det nya handlingsprogram som ministerrådet antog den 1 maj 1977. I anslutning till detta har ett projektprogram för de närmaste åren lagts fram.

En ökad integration av den nordiska byggmarknaden är fortfarande ett viktigt mål för samarbetet. En aktuell uppgift är att harmonisera de tekniska byggreglerna. Ett nordiskt samarbete om detta ger ett mer effektivt utnyttjande av utredningskapaciteten och en förenkling av handeln med byggvaror över gränserna. Ett förslag till avtal om nordisk samverkan på provnings-, godkännande- och kontrollområdet skall utarbetas. Avtalet skall gå ut på att provningsresultat samt godkända och tillverkningskontrollerade produkter från ett land skall godtas i de övriga länderna utan kompletterande provningar eller besvärliga godkännande- och kontrollprocedurer.

I det nya programmet understrykes vidare betydelsen av att komma fram till en gemensam nordisk helhetssyn på bevarande och förändring av existerande bebyggelse och frågor om byggtekniskt betingade arbetsmiljöer.

Handlingsprogrammet pekar på betydelsen av att öka utbyte av idéer och planer om såväl framtida som befintlig bebyggelse. Bl. a. bör informationsutbytet och samarbetet om byggnadslagstiftningen och de nationella målsättningarna inom byggsektorn fördjupas. Det internationella byggsamarbetet skall uppmärksammas och möjligheterna till ett utvidgat nordiskt samarbete i samband med byggexport utanför Norden skall undersökas.

Energihushållning på byggområdet är det samarbetsfält ministerrådet prioriterar högst i projektprogrammet. I projektprogrammet har ministerrådet

särskilt understrukit behovet av ett nära samarbete om energisparande i det existerande bostadsbeståndet.

2.12 Regionalpolitiskt samarbete

En översyn av det regionalpolitiska samarbetet har inletts under år 1977. Den beräknas vara färdig i början av år 1979 och utmynna i förslag till ett nytt regionalpolitiskt handlingsprogram.

I det regionalpolitiska samarbetet har hittills det gränsregionala samarbetet varit högst prioriterat. Undertecknandet av den nordiska konventionen om gränskommunalt samarbete den 26 maj 1977 har ytterligare förbättrat möjligheterna för detta samarbete. Försöken med konkret gränskommunalt samarbete har utvecklats vidare. För att främja gränsregionalt samarbete har åtskilliga projekt satts igång. Längst har man kommit i området Enontekiö och Muonio kommuner i Finland, Kautokeino kommun i Norge och Karesuandodelen av Kiruna kommun i Sverige. Verksamhet har inletts i ett nytt försöksområde som i Sverige berör Strömsunds och Krokoms kommuner i Jämtland.

I Öresundsregionen pågår samarbetsprojekt om fritidsbebyggelse och fritidsaktiviteter och man planerar en utvidgning av samarbetet till andra samhällssektorer. Samarbetet i Arvika – Kongsvingerregionen aktiverades på nytt under år 1977.

Nordkalottkommittén har till uppgift att verka för ett utvidgat samarbete på Nordkalotten på det regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska området och för andra samarbetsprojekt av betydelse för sysselsättningen på Nordkalotten. Näringspolitiska frågor har dominerat verksamheten de senaste åren. Man har i särskilt hög grad haft uppmärksamheten riktad mot industri och turism och i ökande omfattning också mot primärnäringarna.

Nordiska arbetsgruppen för regionalpolitisk forskning (NORDREFO) förbereder f. n. slutrapportering av en forskningsetapp och diskuterar uppläggningsen av ett nytt forskningsprogram.

2.13 Konsumentfrågor

Ministerrådet har beslutat att under år 1978 utarbeta ett förslag till handlingsprogram för samarbetet på konsumentområdet.

Projektsamarbetet har under de senaste åren varit koncentrerat till de centrala områden där konsumenterna har haft störst behov av ökat inflytande och där man menat att gemensam nordisk verksamhet har varit ändamålsenlig.

Samordningen av undersökningar av varor och tjänster på konsumentområdet har under år 1977 huvudsakligen koncentrerats på att undersöka möjligheterna att genomföra gemensamma provningar och att föra samarbetet vidare för de produkter där det redan finns provningsmetoder.

En förundersökning om produkters livslängd och de faktorer som i avgörande grad påverkar denna har avslutats och en huvudstudie har påbörjats.

Produktsäkerhetssamarbetet har fortsatt under år 1977. Projektet om ett system för rapportering av olyckor i hemmet och dess omgivning väntas bli avslutat under år 1978. Projektet skall kartlägga olyckornas orsaker och omfång samt ge beslutsunderlag för åtgärder som syftar till att sänka olycksfrekvensen. Arbetet med att samordna nordiskt och annat internationellt provnings- och standardiseringsarbete har också fortsatt.

På informationsområdet har man under årets lopp avslutat en undersökning av behov och förutsättningar för ett nordiskt samarbete om konsumentundervisning i skolan. Ett förslag har lagts fram om ett utvidgat samarbete mellan de nordiska ländernas konsument- och undervisningsmyndigheter.

Inom reklam och marknadsföringssektorn har man fortsatt erfarenhetsutbytet om tillämpningen av de nordiska marknadsföringslagarna. Ett projekt om otilförliga prisjämförelser har fortsatt. Man förutser ett intensivt samarbete under de kommande åren.

2.14 Transport, kommunikation och trafiksäkerhet

Samarbetet inom transport och kommunikationsområdet regleras av den nordiska transportöverenskommelsen av den 6 november 1972.

Vägforskningen är ett samarbetsområde där gemensamma åtgärder kan vara lönsamma. Redan relativt anspråkslösa rationaliseringar kan betyda att stora belopp sparas på de nordiska vägbudgetarna. I STINA-projektet har man utrett betydelsen av trafikbelastning, underlag och klimat vid dimensioneringen av vägar. Slutrapporten publicerades i maj 1977. Vidare har man genomfört ett kompletteringsprojekt om betydelsen av olika faktorer som påverkar vägbyggnadskostnaden. Slutrapporten publicerades under år 1977. De goda erfarenheterna av dessa projekt har lett till att man önskar att föra vidare samarbetet genom nya vägforskningsprojekt, bl. a. om mätning av axeltryck hos lastbilar i Norden och om energirationalisering vid vägbyggen.

NORDKOLT-projektet syftar bl. a. till att göra det möjligt att bedöma utvecklingsmöjligheter för persontransportsystem, särskilt kollektivtrafik, i mindre och medelstora tätorter. Studier i åtta utvalda orter i Norden av olika karaktär och storlek genomfördes under år 1977.

Projektet TELEMEDDEL tar sikte på att underlätta de handikappades användning av teletjänster genom att främja utveckling och marknadsföring av olika hjälpmedel. En slutrapport kommer att föreligga under första halvåret 1978.

En utredning om tvärgående flygförbindelser mellan de nordliga delarna av Finland, Norge och Sverige har varit föremål för en omfattande remissbe-

handling. En arbetsgrupp med representanter för de norska, finska och svenska kommunikationsdepartementen arbetar vidare med projektet.

Frågor rörande godstrafiken i Trondheimsleden har utretts i en rapport som lades fram under hösten år 1977. Den är under behandling i kommunikationsdepartementen i Norge och Sverige.

En arbetsgrupp har gett en översikt över tänkbara åtgärder för att förbättra transportförhållandena i glesbygdsområden. En första fas av ett samarbetsprojekt planeras till 1978.

Ett nytt projekt om anpassning av transportmedel för att underlätta handikappades resor har satts i gång. I en första fas försöker man få fram förslag till utformning av framtida järnvägsvagnar och bussar i fjärtrafik.

En arbetsgrupp har tillsatts för att utreda behovet av en harmonisering av reglerna för transportstöden i Norge, Finland och Sverige.

Det har under årets lopp genomförts tre forskarkonferenser på temat trafik och miljö och en konferens om STINA-projektet. För år 1978 planeras bl. a. konferenser om energibesparing inom transportsektorn och om kustsjöfart.

Samarbetet om trafiksäkerhetsfrågor sker genom Nordiska Trafiksäkerhetsrådet och påverkar de nordiska ländernas nationella vägtrafiklagstiftning. Rådet har bl. a. utarbetat en rapport som innehåller en rad förslag till förbättringar av utbildningen av motorcykelförare. Arbetsgrupper har bl. a. tillsatts för att undersöka olikheter i de nordiska ländernas utbildning av och körkortsprov för förare av motorfordon samt för att studera hur cyklisters säkerhet i vägförhållanden kan förbättras.

Första fasen av ett projekt om metoder för insamling och undersökning av olycksdata (MIRO) avslutades vid årsskiftet 1977/78. I en andra fas skall man samla in data om hur utsatta skilda grupper av trafikanter är för olika risker. Dessutom planeras en statistisk sammanställning av de risker barn utsätts för i trafiken. Som en vidare uppföljning planeras ett projekt för att finna metoder att mäta effekten av åtgärder som främjar trafiksäkerheten.

2.15 Turistfrågor

Ett utkast till program för nordiskt samarbete på turistområdet översändes i slutet av år 1977 till Nordiska rådet för behandling på rådets 26:e session år 1978. Programmet anger de viktigaste insatsområdena i det nordiska turistsamarbetet. Det innehåller också förslag till organisering av det nordiska samarbetet samt en åtgärdsförteckning.

Projektverksamheten har också under år 1977 koncentrerats på utbildningsfrågor. En andra fas av utredningen om ledarutbildning i hotell- och restaurangnäringen genomfördes. Projektet skall avslutas år 1978. Det har också arrangerats ett möte för lärare i ämnen med anknytning till turism.

En utredning om kapacitetsutnyttjande vid turistanläggningar slutfördes under år 1977. Ett seminarium om miljömässiga, sociala och ekonomiska följder av turism planeras för år 1978.

2.16 Bistånd till utvecklingsländer

De nordiska länderna har ett nära samarbete i biståndsfrågor. Biståndssamarbetet baseras på önskan om att ge stöd åt projekt som utvecklingsländer själva prioriterar med sikte på att uppnå större ekonomisk självständighet, bättre levnadsvillkor för de fattigaste delarna av befolkningen, bättre utbildningsmöjligheter och en nedgång i antal arbetslösa och undersysselsatta. Det nordiska samarbetet ger också större möjlighet att internationellt arbeta för dessa mål. En nordisk arbetsgrupp har tillsatts för att utreda det nordiska biståndssamarbetet.

Gemensamt finansierade biståndsprojekt pågår i Kenya, Tanzania och Moçambique.

För treårsperioden 1978–80 har 50 miljoner amerikanska dollar beviljats i gemensamt bistånd till jordbrukssektorn i Moçambique. Det svenska biståndsorganet SIDA skall på de nordiska ländernas vägnar ombesörja biståndsprojektets administration. Projekten omfattar utbildning, lantbruk och Kooperation.

De nordiska länderna har gemensamma representanter i världsbanksgruppen där särskilt den internationella utvecklingsfonden har betydelse, liksom i den afrikanska utvecklingsfonden och den asiatiska utvecklingsbanken. Vidare har de nordiska länderna gemensam representation i den utvecklingskommitté som nyligen upprättades inom Världsbanken och Internationella valutafonden.

De nordiska länderna har också ett nära samarbete inom en rad internationella organisationer, först och främst inom FN:s generalförsamling, FN:s ekonomiska och sociala råd, FN:s utvecklingsprogram och FN:s konferens för handel och utveckling. Samarbetet mynnar ofta ut i gemensamma politiska hållningar som ger de nordiska ländernas ståndpunkter ökad vikt.

2.17 Jämställdhetsfrågor

Samarbetet om jämställdhet har fortsatt inom kontaktgruppen för jämställdhetsfrågor samtidigt som jämställdhetsaspekter också har betonats inom ministerrådets övriga samarbetsområden.

Som en uppföljning av 1976 års kartläggande utredning om lagstiftning som skydd för jämställdheten mellan kvinnor och män hölls i juni 1977 ett seminarium där lagstiftning som medel i jämställdhetsarbetet diskuterades. Under sista halvåret startades ett projekt om massmedia och jämställdhet som skall kartlägga existerande forskning om massmedias funktion i jämställdhetssammanhang och studera behovet av framtida forskningsinsatser.

Ett förslag till program för samarbetet på jämställdhetsområdet diskuterades vid Nordiska rådets 26:e session. Programmet kommer att fastställas av samarbetsministrarna under år 1978 med hänsynstagande till de synpunkter som framfördes vid sessionen.

2.18 Kontakter med arbetsmarknadens parter

Kontakterna mellan ministerrådet och arbetsmarknadens parter har vidare utvecklats under år 1977. Parterna har fungerat som remissorgan till ministerrådet i en rad frågor, bl. a. i samband med samarbetet rörande jämställdhets-, turist- och miljövårdsfrågor.

Genomförandet av programmet för det nordiska samarbetet på arbetsmarknadsområdet sker i kontakt med arbetsmarknadens parter. Parternas organisationer har bl. a. medverkat i undersökningen av arbetskraftens och kapitalets rörlighet i Norden samt i det nordiska projektet om företag med s. k. grå arbetskraft.

De har också deltagit i projektverksamheten på andra samarbetsområden, såsom frågor om de multinationella företagens roll i Norden, jämställdhetsområdet, projektprogrammet för vuxenutbildning och ett symposium om betald studieledighet. De har dessutom haft nära kontakt med arbetet rörande vidareutbildning och utbildning av ungdom i 16–19 års ålder.

I oktober 1977 hölls ett möte mellan samarbetsministrarna och arbetsmarknadens parter där man diskuterade ministerrådets program, det nordiska samarbetets ekonomi och konsekvenserna av en betydande arbetstidsförkortning. I november hölls ett möte mellan arbetsmarknadsministrarna och parterna. Det var särskilt sysselsättningssituationen och den ekonomiska situationen som diskuterades.

3. Ministerrådets budget för 1979 m. m.

Jag redogör inledningsvis för utfallet av ministerrådets budget för år 1976 och 1977 samt för budgeten för år 1978.

Ministerrådets verksamhet under 1976 gav ett budgetmässigt överskott på 2 706 437 norska kr. Av dessa har ministerrådet beslutat utnyttja sammanlagt 2 121 000 norska kr. för tilläggsanslag till 1977 års budget. Dessa användes till finansiering av ett antal projekt som inte kunde förutses när budgeten fastställdes. Det gäller bl. a. projekt rörande kärnsäkerhet, fortsättningen av den nordiska råvaru- och resursutredningen, utvärdering av det regionalpolitiska samarbetet, forsknings- och utredningsprojekt på energiområdet, projekt rörande byggbestämmelser samt vägforskning. Återstoden av överskottet har krediterats medlemsländerna.

Även 1977 års budget har gett ett bokföringsmässigt överskott. Räkenskaperna för 1977 har ännu inte godkänts och överskottets storlek är således ännu inte fastställt. Ministerrådet har emellertid fattat beslut om att använda 1,9 milj. norska kr. av överskottet till att under 1978 finansiera en del av de fortsatta utredningarna om en ev. nordisk TV-satellit.

I mars 1977 fastställde nordiska ministerrådet sin allmänna budget för år 1978. Denna budget omfattar utgifter om totalt 49,4 milj. norska kr., varav 25 milj. avser medel för projekt, 13,8 milj. medel för institutioner samt

sammanlagt 10,6 milj. kostnaderna för sekretariatet i Oslo. I samband med budgeten fastställdes också s. k. indikativa ramar för projektverksamheten på olika områden. Senare har ministerrådet beviljat medel till konkreta projekt inom dessa ramar.

Jag övergår nu till ministerrådets budget för 1979.

Ministerrådet har den 31 mars 1978 enats om en budget för år 1979 på 79 782 000 norska kr. vilket är en ökning i förhållande till år 1978 på ca 30,3 milj. norska kr. Av utgifterna avses en del täckas genom ministerrådets inkomster under 1979 av räntor och avgifter som de anställda vid minister-rådssekretariatet har att erlagga i stället för norsk inkomstskatt. Kostnaderna för nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg förskottas av ministerrådet och fördelas året efter på medlemsländerna i förhållande till andelen utnyttjade elevplatser. På liknande sätt betalas kostnaderna för ett projekt rörande njurtransplantation av sjukvårdshuvudmännen i förhållande till utnyttjandet. Dessutom får ministerrådet under år 1979 intäkter i form av överskott från verksamheten vid Nordiska institutet för odontologisk materialprovning år 1977. Sammanlagt beräknas dessa intäkter till 8 182 000 norska kr. Återstoden 71 600 000 norska kr. avses bli täckt genom bidrag från de nordiska länderna.

Av utgifterna gäller 11,7 milj. norska kr. medel för administration, 39,2 milj. medel för institutioner och 29,0 milj. medel för projekt.

3.1 Administration

De medel som upptagits för administration avser främst kostnaderna för sekretariatet i Oslo. Dessa kostnader beräknas öka från sammanlagt 10 571 000 norska kr. till sammanlagt 11 427 000 norska kr. Ökningen beror främst på beräknade löneökningar för personalen och andra kostnadsökningar. Dessutom avses personalen utökas med en sekreterare. Därefter uppgår sekretariatets personal till sammanlagt 36 personer.

I administrationsbudgeten har också beräknats 250 000 norska kr. för en stipendieordning för nordiskt tjänstemannautbyte som avses inledas under år 1979.

Ministerrådets ställföreträdarkommitté tillsatte 1975 en arbetsgrupp för att bl. a. föreslå hur ett effektiviserat tjänstemannautbyte skulle organiseras. Arbetsgruppen har under år 1977 lämnat över förslag om ett gemensamt system för tjänstemannautbytet mellan de nordiska länderna. Förslaget går ut på att ett begränsat antal tjänstemän under en viss tid skulle kunna tjänstgöra i ett annat lands förvaltning. Det anger också ett system för hur kontakterna mellan länderna i denna fråga skulle ordnas. Under utbytes-tjänstgöringen skulle tjänstemannen behålla sin ordinarie lön. För att täcka bl. a. ökade levnadskostnader föreslås ett system med stipendier för fyra tjänstemän från varje land. Förslaget har remissbehandlats. Regeringen kommer senare, sedan överenskommelse har träffats mellan de nordiska

länderna, att förelägga riksdagen en proposition om de närmare bestämmelserna för utbytestjänstgöringen.

3.2 Institutioner

Medel för institutioner har tagits upp med sammanlagt 39,2 milj. norska kr. mot ca 13,8 milj. norska kr. år 1978. Innan ministerrådets budget skapades finansierades de flesta gemensamma nordiska institutionerna direkt genom nationella bidrag i olika former. Ett par institutioner infördes på ministerrådets budget under de första åren. År 1975 uppdrog ministerrådet åt sekretariatet att utreda frågan om införande av flera institutioner på ministerrådets allmänna budget. Härigenom skulle uppnås större överskådlighet över det nordiska samarbetet, större möjligheter till samordning av arbetet, till prioritering och till rationalisering. Denna ordning har redan genomförts på kulturområdet. Sedan sekretariatet gjort en första utredning och ett antal institutioner hade avgett remissyttranden över den beslöt ministerrådet hösten 1976 att fr. o. m. år 1978 införa fyra institutioner på ministerrådets budget. I december 1977 beslöt ministerrådet att fr. o. m. år 1979 års budget införa ytterligare fyra institutioner nämligen nordiska industrifonden, nordtest, nordiska statistiska sekretariatet och nordiska kommittén för byggbestämmelser. Sammanlagt uppgår alltså antalet institutioner på ministerrådets allmänna budget till tio. Frågan om införande av ytterligare institutioner på budgeten utreds vidare.

Medlen till institutioner fördelar sig på följande sätt i tusen norska kr. Jag anger också kostnader för år 1978 och det anslag som respektive institution begärt för år 1979.

	1978 Anslag	1979 Institu- tionen	1979 Minister- rådet
Nordiska statistiska sekretariatet	895	906	973
Nordiska samarbetsorganet för drogforskning	247	—	—
Nordiska läkemedelsnämnden	691	855	828
Nordiska hälsovårdshögskolan	4 600	5 540	5 145
Nordiska institutet för odontologisk materialprovning	4 407	5 297	4 950
Nordiska industrifonden	11 400	17 100	17 581
Nordtest		5 016	1 902
Nordiska kommittén för byggbestämmelser		1 682	352
Samarbetsnämnden för nordisk skogsforskning	796	4 630	1 125
Nordiska skogsarbetsstudiers råd	1 891	2 364	2 144
Reserv för institutioner	1 150		4 155
Summa	13 782		39 155

Beträffande det nordiska samarbetsorganet för drogforskning pågår en utvärdering av verksamheten och en utredning av möjligheterna till sammanslagning med nordiska nämnden för alkoholforskning, vars verksamhet finansieras över ministerrådets projektbudget. I avvaktan på ett ministerrådsbeslut, som väntas under loppet av år 1978, har medel för dessa organs verksamhet tillförts reserven för institutioner. Beloppet för drogforskningsorganet år 1978 avser bara första halvåret. Medel för andra halvåret 1978 finns upptagna i reserven för detta år.

Ministerrådet beslutade under hösten 1976 om en större omorganisering och utbyggnad av verksamheten vid Nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg. Utbyggnaden, som ska ske successivt under flera år med början år 1978, redovisades i propositionen om nordiska ministerrådets budget för år 1978. Under år 1979 avses inte någon utökning av verksamheten ske.

Nordiska fonden för teknologi och industriell utveckling (nordiska industrifonden), bildades den 1 juli 1973 enligt överenskommelse mellan de nordiska länderna (prop. 1973:79, NU 1973:35, rskr 1973:138). Den syftar till att främja tekniskt forsknings- och utvecklingsarbete med industriell inriktning och av gemensamt intresse för två eller flera nordiska länder. Sedan starten t. o. m. år 1978 har fonden totalt tillförts 50 milj. svenska kr. Fondens sekretariat är förlagt till Stockholm.

Fonden hade till september 1977 mottagit 150 projektförslag. Beslut hade fattats om stöd till 88 projekt med sammanlagt 39,4 milj. svenska kr. De största insatserna har gjorts inom verkstadsindustrin, livsmedelsindustrin samt massa- och pappersindustrin. En speciellt kraftig ökning har skett inom arbetsmiljöområdet.

Under år 1976–1978 har fonden dessutom administrerat projekt rörande forskning och utveckling av betydelse för energihushållningen. För detta ändamål har medel anslagits över Nordiska ministerrådets budget. Under år 1978 uppgår kostnaden till ca 3,0 milj. norska kr.

Ministerrådet beslöt i november 1976 att det skulle göras en utredning om fondens framtida verksamhet. Under år 1977 framlade fonden en rapport med en rad förslag om inriktningen och omfånget av fondens framtida verksamhet.

Ministerrådet enades i november 1977 om att fonden även i fortsättningen skall lägga stor vikt vid att stimulera teknologiskt samarbete mellan nordiska industriföretag. Fondens verksamhet bör därvid inriktas på att stödja dels tekniska utvecklingsprojekt mellan enskilda industriföretag dels bransch- eller teknikinriktade projekt som avser att lösa problem av central betydelse för vissa industrisektorer.

Utöver den industriellt inriktade verksamheten skall fonden också i fortsättningen ansvara för forsknings- och utvecklingssamarbete inom de sektorer av energiområdet där nordisk samverkan ej tillvaratas av andra organ.

Nuvarande indelning i prioriterade insatsområden skall från och med 1979 ersättas med en indelning i följande verksamhetsområden: Produkt- och processutveckling, bransch- och teknikinriktad verksamhet, provning, standardisering, mätteknik och energiteknik.

Fonden borde tillföras medel som minst motsvarar den nuvarande nivån. Från och med år 1979 borde de medel som avses för de forsknings- och utvecklingsprojekt på energiområdet som fonden administrerar inräknas i fondens ordinarie medel. Fonden borde därför under år 1979 tillföras 15 milj. svenska kr. och borde ha bemyndigande att ingå fleråriga förpliktelser utöver tillgängliga medel med högst 7,5 milj. svenska kr. för år 1979 och högst 4,5 milj. för år 1980. För svensk del innebär detta åtaganden på 3 218 000 resp. 1 931 000 kr.

Genom att industrifonden införs på ministerrådets allmänna budget kommer det särskilda anslaget för fonden under sjuttonde huvudtiteln att utgå.

Nordtest som inrättades samtidigt med industrifonden har hittills finansierats genom bidrag från fonden. Även i fortsättningen kommer nordtest få bidrag från industrifonden för projekt på det industriella området. Härutöver kommer nordtest under ett eget kapitel i budgeten få anslag för sin administration samt för projektverksamheten på andra områden än det industriella.

Nordiska kommittén för byggbestämmelser har hittills inte haft någon egen budget. De deltagande myndigheterna har i stället bistått med personal för olika projekt och ministerrådet har också finansierat projekt över sin projektbudget. Genom budgeten för år 1979 får kommittén medel för en heltidsanställd huvudsekreterare med biträden. Projektverksamheten finansieras tills vidare som hittills.

Det har också väckts förslag om att inrätta en nordisk genbank för jordbruks- och trädgårdsväxter som skulle finansieras över ministerrådets budget. Ministerrådet har ännu inte fattat beslut om detta, men medel har reserverats på budgeten för 1979.

Allteftersom växtförädlingen utvecklas ersätts det gamla, varierande lokalsortmaterialet inom jordbruket med nya, genetiskt sett enhetliga sorter med hög produktion och kvalitet. Nackdelen är dock att den genetiska variationen, som gjort den enorma intensifieringen av livsmedelsproduktionen under de senaste åren möjlig, snabbt krymper.

Enligt den svenska utredningen "Genbank för jordbruk och trädgårdsnäring" (Ds Jo 1975:5) kan vi vänta oss att de genetiskt sett enhetliga sorterna i ökande utsträckning kommer att drabbas av bl. a. växtsjukdomar. Försvaret mot detta är förädling med hjälp av de gamla lokalsorterna eller annat primitivt material.

I det europeiska genbanksnätet – där två genbanker redan är i funktion – skulle den nordiska genbanken utgöra den tredje och sista länken och svara för det nordeuropeiska variationsområdet.

3.3 Projekt

Beträffande projektmedel har ämbetsmannakommittéerna inkommit med ansökningar om sammanlagt ca 29,5 milj. norska kr. Det belopp ministerrådet har enats om, 29,0 milj. norska kr. är 4,0 milj. norska kr. högre än år 1978. Viss verksamhet som hittills har finansierats över projektbudgeten kommer i fortsättningen att finansieras över institutionsbudgeten. Det gäller forsknings- och utvecklingsverksamheten på energiområdet och samarbetsnämnden för alkoholforskning. Kostnaden för denna verksamhet uppgår år 1978 till ca 3,2 milj. norska kr. Om hänsyn tas till detta innebär budgeten för år 1979 en ökning av projektverksamheten med 7,2 milj. norska kr. Den genomsnittliga prisökningen mellan 1978 och 1979 har beräknats till ca 8 %. Följaktligen skulle volymökningen av projektverksamheten uppgå till ca 23 %.

Medlen är avsedda för såväl fortsättning av pågående projekt som igångsättning av nya projekt under år 1979. Samtidigt med budgeten fastställer ministerrådet indikativa ramar för de olika områdena. Med ledning av dessa skall ämbetsmannakommittéerna utarbeta ansökningar för de konkreta projekten. För huvuddelen av dessa beviljar ministerrådet medel strax före budgetårets början. För år 1979 har avsatts en särskild reserv på 2,4

milj. norska kr. för att täcka prisökningar mellan 1978 och 1979 samt för att justera projektbudgeten i förhållande till den senaste norska devalveringen. Slutligen har avsatts en reserv på 3,4 milj. norska kr. för projekt som kan bli aktuella senare under 1979. Av dessa har ministerrådet beslutat avsätta 600 000 norska kr. för stöd till bokbussverksamhet mellan svenska, norska och finska gränskommuner.

För 1978 och 1979 har ministerrådet fastställt följande indikativa ramar. Jag anger i båda fallen kostnader i 1978 års beräknade prisnivå.

	1978	1979
Allmänna utredningar	216	200
Socialpolitik	2 268	2 000
Arbetsmarknad	2 106	2 200
Arbetsmiljö	1 728	1 900
Miljövård	1 750	1 900
Jämställdhet mellan män och kvinnor	216	250
Handelspolitik	292	600
Industri- och energipolitik	3 024	700
Kärnsäkerhet	2 160	3 700
Byggsektorn	1 620	1 650
Regionalpolitik generellt	1 944	2 000
Regionalpolitik Nordkalotten	688	700
Turism Nordkalotten	243	
Konsumentfrågor	2 197	2 200
Samfärdsel	1 674	2 000
Trafiksäkerhet	432	500
Turism	465	600
Summa	22 983	23 100
Prisökning	–	2 425
Allmän reserv	2 000	3 425
Summa	25 000	28 950

Kapitlet handelspolitik avser vissa projekt rörande handelsprocedurer. Minskningen inom kapitlet industri- och energipolitik beror på att forsknings- och utvecklingsverksamheten på energiområdet har överförs till nordiska industrifonden. För projektverksamheten på kärnsäkerhetsområdet antog ministerrådet ett flerårigt program under år 1976.

4. Föredraganden

Jag har kortfattat redogjort för det nordiska samarbetet under år 1977 inom ramen för nordiska ministerrådet. En mera utförlig redogörelse har lämnats i den berättelse rörande det nordiska samarbetet, som ministerrådet har överlämnat till Nordiska rådet.

Det nordiska samarbetet har under de senaste årtiondena blivit ett begrepp inte bara i de nordiska länderna utan också i vår omvärld. Det torde vara unikt

att en grupp länder har lyckats uppnå ett så omfattande och långtgående samarbete med bibehållande av sin nationella suveränitet. En av förutsättningarna för detta har säkerligen varit det starka folkliga stöd som samarbetet åtnjuter. Den positiva grundinställning som finns hos allmänheten har förankrats ytterligare genom de nordiska kontakter som förekommer mellan folkrörelserna och genom den verksamhet Föreningarna Norden bedriver. Det är emellertid fortfarande en viktig uppgift för ministerrådet att nå ut till allmänheten med information om det nordiska samarbetets syften och resultat. En annan väsentlig faktor är att det nordiska samarbetet har accepterats av samtliga politiska partier och att partipolitiska skiljelinjer sällan är avgörande i diskussioner av konkreta frågor. Det förslag till sammanfattande program för det nordiska samarbetet som nordiska ministerrådet förelade Nordiska rådet vid dess senaste session visar hur stor bredd samarbetet har uppnått och hur långtgående enigheten är både inom och mellan länderna om målen för samarbetet. Det torde vara första gången fem självständiga nationer samlar sig kring ett gemensamt samarbetsprogram på ett så stort antal viktiga samhällsområden. Programmet ger också en god gemensam grund för mera konkreta, framtidsinriktade åtgärder.

Enligt min uppfattning finns det väsentliga områden där samarbetet skulle kunna utvecklas ytterligare. Under år 1977 har den nordiska råvaru- och resursutredningen lagt fram sin andra rapport i vilken man pekar på en rad områden där det kan finnas förutsättningar för ett fördjupat samarbete på relativt kort sikt. Det är väsentligt att dessa studier fullföljs samtidigt som man söker efter nya områden där samarbetet kan utvecklas vidare. Ett annat viktigt samarbetsområde gäller energin och då särskilt utvecklingen av alternativa energikällor. Detta arbete kräver stora insatser och de fem länderna bör därför gemensamt ha större möjligheter att ställa upp med resurser för detta än vad varje land förmår göra för sig. Den överenskommelse om gränskommunalt samarbete som ingicks under år 1977 ger också möjligheter till ett mer konkret samarbete i praktiska frågor. Den nordiska investeringsbanken som inledde sin verksamhet år 1978 och har beviljat lån till bl. a. elkraftsförsörjning, ferrolegerings-, data- och bilindustri, har goda förutsättningar att stimulera ett ytterligare samarbete mellan företag i de nordiska länderna.

Jag övergår nu till att behandla budgeten för år 1979.

Den budget som ministerrådet har fastställt för år 1979 uppgår till ca 79,8 milj. norska kr. vilket är en ökning i förhållande till år 1978 med ca 30,3 milj. norska kr. Budgeten upptar emellertid vissa verksamheter som tidigare har finansierats genom direkta nationella bidrag. Kostnaden för dessa uppgår 1978 till ca 12,3 milj. norska kr. Ökningen är således ca 29 % eller, med de antaganden som har gjorts om prisökningen mellan 1978 och 1979, volymmässigt ca 20 %.

Medlen för administration uppgår till ca 11,7 milj. norska kr. mot 10,6 milj. för år 1978. Ökningen beror främst på väntade löne- och kostnadsökningar.

Dessutom utökas personalen vid ministerrådssekretariatet i Oslo med en sekreterare. Härutöver avsätts 250 000 norska kr. för ett stipendiesystem för nordiskt tjänstemannautbyte som avses inledas under år 1979.

Institutionsbudgeten ökar från 13,8 till 39,2 milj. norska kr. och blir därmed den tyngsta posten i ministerrådets allmänna budget. Ökningen beror främst på att ministerrådet har beslutat att föra in ett antal institutioner, vars verksamhet hittills har finansierats genom direkta nationella bidrag, på ministerrådets allmänna budget. Som ett första steg beslöt ministerrådet hösten 1976 att föra in fyra institutioner fr. o. m. 1978 års budget. Nu har ministerrådet beslutat att fr. o. m. 1979 års budget föra in ytterligare fyra institutioner. De institutioner det gäller är nordiska industrifonden, nordtest, nordiska statistiska sekretariatet och nordiska kommittén för byggbestäm-
melser.

Jag anser det väsentligt att arbetet med att föra in fler institutioner på ministerrådets budget fortsätter. Härigenom skapar man större överskåd-
lighet och bättre redovisning av det nordiska samarbetet och tillmötesgå-
r därmed ett önskemål från Nordiska rådet. Det ger också bättre förutsätt-
ningar för en prioritering och samordning av de olika samarbetsområdena
samt för rationalisering. Motsvarande åtgärder har redan genomförts inom
kulturområdet.

För en av de som redan finns på ministerrådets budget, nordiska
samarbetsorganet för drogforskning, pågår en utvärdering och utredning av
möjligheten att slå samman det med nordiska nämnden för alkoholforskning.
I avvaktan på ministerrådsbeslut om detta har medel för båda organen avsatts
i reserven för institutioner.

I enlighet med tidigare ministerrådsbeslut kommer verksamheten vid den
nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg att byggas ut successivt under flera
år.

Nordiska industrifonden skapades 1973 för en prövotid av fem år. Fonden
har sedan starten fem gånger tillförts ett kapitaltillskott på 10 milj. svenska kr.
Sedan en utvärdering gjorts har ministerrådet beslutat att verksamheten ska
fortsätta. Fondens verksamhet bör därvid inriktas på att stödja dels tekniska
utvecklingsprojekt mellan enskilda industriföretag, dels bransch- eller tekni-
kinriktade projekt som avser lösa problem av central betydelse för vissa
industrisektorer. Utöver den industriellt inriktade verksamheten skall
fonden ansvara för forsknings- och utvecklingssamarbete inom de sektorer
av energiområdet där nordisk samverkan inte tillvaratas av andra organ. Till
följd av denna utvidgning av verksamheten bör fonden under år 1979 tillföras
15 milj. svenska kr. och få bemyndigande att ingå fleråriga förpliktelser
utöver tillgängliga medel med högst 7,5 milj. svenska kr. för 1979 och högst
4,5 milj. svenska kr. för 1980. För svensk del innebär detta åtaganden på
3 218 000 resp. 1 931 000 kr för 1979 och 1980.

Nordtests verksamhet har hittills i sin helhet finansierats av industrifon-
den. Även i fortsättningen avses Nordtest få ett bidrag från Nordiska

industrifonden. Bidraget skall då avse projekt på det industriella området. Nordtests administration och övriga projektverksamhet ska däremot finansieras över ett eget kapitel på ministerrådets budget.

Den nordiska kommittén för byggbestämmelser får genom budgeten en fast huvudsekreterare med biträde.

Det har väckts förslag om upprättande av en nordisk genbank för jordbruk och trädgårdsväxter. Ministerrådet har ännu inte fattat beslut om detta, men medel för ändamålet har avsatts i reserven på ministerrådets budget.

För projektverksamheten under budgetåret 1979 har de olika ämbetsmannakommittéerna och vissa andra samarbetsorgan ansökt om sammanlagt 29,5 milj. norska kr. Efter överläggningar med Nordiska rådets budgetkommitté beslöt ministerrådet om en totalram på 29,0 milj. norska kr. I och med budgeten för 1979 kommer vissa projekt som 1978 kostar ca 3,2 milj. norska kr. att överflyttas till institutionsbudgeten. Med hänsyn tagen till detta, och till den beräknade prisökningen mellan 1978 och 1979, kan den volymmässiga ökningen av projektverksamheten uppskattas till ca 23 %. Ministerrådet har angivit indikativa ramar om 23,1 milj. norska kr. för projektverksamheten på olika områden samt en reserv på 3,4 milj. norska kr., vilken är avsedd för nya projekt som aktualiseras under året. För att öka ministerrådets handlingsfrihet har denna reserv grjots större än föregående år. Härtill kommer en särskild reserv för beräknade prisökningar mellan åren 1978 och 1979.

Den projektbudget ministerrådet har fastställt innebär att det på nästan alla samarbetsområden har skapats ett visst utrymme för utökning av verksamheten. Utrymmet för nya projekt ökar genom att flera gamla projekt kommer att avslutas under år 1978 samt genom att ministerrådet har ökt reserven för projekt.

Totalt uppgår kostnaden för ministerrådets allmänna budget under år 1979 till 79 782 000 norska kr. Från detta belopp skall avdrag göras för ministerrådets beräknade inkomster under samma år vilka uppskattas till sammanlagt 8 182 000 norska kr. Återstoden, som skall täckas med nationella bidrag, omfattar sålunda 71 600 000 norska kr.

Ländernas bidrag till ministerrådets budgetar betalas enligt en fördelningsnyckel grundad på förhållandet mellan ländernas bruttonationalprodukter. I december 1975 fastställde ministerrådet följande fördelning för åren 1977-1979: Danmark 23,4 %, Finland 15,8 %, Island 0,9 %, Norge 17,0 % och Sverige 42,9 %. Sveriges andel av de nationella bidragen utgör 30 176 000 norska kr., vilket enligt nuvarande växelkurs motsvarar 26 677 193 svenska kr.

Härtill kommer den svenska andelen av kostnaderna för nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg under år 1978 som har förskotterats av ministerrådet. Andelen beräknas efter utnyttjade elevplatser och är ännu inte känd. Jag beräknar därför samma andel som den svenska andelen av ministerrådets budget, dvs. 42,9 % av kostnaden som är 4 300 000 norska kr. Enligt nuvarande växelkurs motsvarar detta 1 602 122 svenska kr.

Slutligen föreslår jag att den svenska andelen av kostnaden för det nordiska statistiska sekretariatet i Köpenhamn tas upp under detta anslag redan från början av budgetåret 1978/79. Kostnaden för verksamheten under andra halvåret 1978 är 178 172 svenska kr.

Sammanlagt uppgår således kostnaderna under detta anslag till 28 457 486 kr.

Medlen bör anvisas i statsbudgeten för budgetåren 1978/79. Då nordiska ministerrådets budget avser kalenderåret 1979, kan det svenska bidraget delvis komma att behöva betalas ut efter det svenska budgetårets utgång.

•

5. Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1.

till *Nordiska ministerrådets allmänna budget* för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 28 457 000 kr.

2.

bemyndiga regeringen att medge att stöd lämnas av *Nordisk fond för teknologi och industriell utveckling*, vilket inberäknat löpande beslut för Sveriges del innebär åtaganden om högst 3 218 000 kr. under år 1979 och högst 1 931 000 kr. under år 1980.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

6. Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

